

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Komite Levekår		
Komite plan		
Komite kultur, næring og miljø		
Formannskapet		
Kommunestyret		

Saldering - statstilskudd flyktninger 2017

Rådmannens forslag til vedtak/innstilling:

Budsjettendringer innen etater berørt av bosetting av flyktninger i 2017 foretas i tråd med rådmannens innstilling.

Vedlegg:

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Formannskapet PS 124/2017 – Bosetting av enslige mindreårige flyktninger.

Kommunestyret PS 65/2017 – Bosetting av flyktninger 2017.

IMDi RS 01/2017 – Tilskuddsordning for integreringstilskudd mv 2017.

IMDi RS 02/2017 – Tilskudd for enslige mindreårige flyktninger mv 2017.

IMDi RS 03/2017 – Ekstratilskudd ved bosetting av flyktninger 2017.

IMDi RS 04/2017 – Ekstratilskudd for bosetting av flyktninger fra institusjon mv 2017.

IMDi RS 05/2017 – Tilskudd for flyktninger med nedsatt funksjonsevne mv 2017.

IMDi RS 16/2017 – Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnsfag mv 2017.

IMDi RS 06/2017 – Tilskuddsordning for Jobbsjansen C, forlenget kvalifiseringsløp 2017.

IMDi RS 08/2017 – Tilskuddsordning for etablereropplæring 2017.

UDI RS 2013-013V – Tilskudd til kommuner med avtale om alternativ mottaksplassering 2017.

UDI RS 2011-025 – Tilskudd til vertskommuner for asylmottak eller omsorgssenter.

UDIR/FMNT – Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge.

Sammendrag

Formannskapet vedtok 31.08.17 å tilpasse bosettingstallet av enslige mindreårige flyktninger i tråd med IMDi's kvotereduksjon for 2017, og samtidig trekke inn nettogevinst som følge av ny finansieringsordning til fordel for oppfinansiering av NAV-området. Kommunestyret vedtok 07.09.17 å si ja til i alt 60 nye flyktninger i 2017 med tilsvarende føringar for budsjettendringer i 2017 innenfor rammen av økte statstilskudd totalt.

Rådmannen legger til grunn at disse føringene omfatter lovpålagte tjenester, innbefattet påløpte utgifter i 2017, i likhet med rettighetsbaserte ytelser knyttet til introduksjonsprogram og behovsprøvd sosialhjelp til målgruppen, og at øvrig handlingsrom går til saldering av NAVs sosialhjelpsbudsjett. Rent «kvalitative» tiltak for å styrke tjenestetilpasningen og integreringsarbeidet i kommunen settes som følge av vedtaket på vent. Flere av disse tiltakene er direkte relatert til forebygging og tidlig innsats.

Rådmannen presiserer også at de økte inntektene som ligger i handlingsrommet er beregnet for 2017. I 2018 forventes det at tilskuddet til enslige mindreårige reduseres betydelig, og at det ordinære integreringstilskuddet ikke øker ut over ordinær økning av satser hvert år. Det er derfor ikke mulig å finansiere opp NAV sosialhjelp med disse midlene, verken i budsjett 2018 eller i økonomiplanperioden 2018 – 2021. Rådmannen kommer tilbake med en beskrivelse av inntektsforventning og ressursbehov når IMDi's bosettingsanmodning for 2018 og ev plantall for resten av økonomiplanperioden foreligger.

Saksopplysninger

Rådmannens innstilling følger punktvis forslag til budsjettstyrking på bakgrunn av høringssvar fra etatene, jf saksframlegg «Bosetting av flyktninger 2017». På flyktingetjenestens område gjelder det i stor grad påløpte utgifter i forbindelse med introduksjonsordningen, hvor økte bosettingstall gir en kumulativ effekt over 2-3 år, og likedan påløpte utgifter knyttet til boliger og etablering. Også økte utgifter til kommunale tolketjenester har bakgrunn i lovbestemte rettigheter. På NAV-området er både merutgifter i 2017 og langtidsetterslep knyttet til flyktninger dekket inn, i tillegg til øvrig salderingsrom for sosialhjelpsbudsjettet. IMDi-prosjektet Jobbsjansen C for introdeltakere med behov for forlenget kvalifiseringsløp, har en kommunal egenandel på 1G per deltaker. Prosjektet ble igangsatt i høst i samarbeid mellom NAV og Flyktingetjenesten. På voksenopplæringens område ligger allerede eksamensrettet grunnskole og norsk høyere nivå for målgruppen inne i budsjettet. Det samme gjelder ressurser til mottakstilbud. Helse- og omsorgstjenestelovens krav til forsvarlighet, pasientsikkerhet og kvalitet, nødvendiggjør en økt ressurs til oppfølging og forebygging tilknyttet Flyktingehelseteamet, slik utfordringsbildet beskrives i rådmannens saksframlegg. Økte utgifter til smittevern, bl a MRSA-sanering, følger av pålegg i Smittevernloven. Bakgrunnen for økte utgifter til enslig mindreårig-team framgår av eget saksframlegg. Også her vil det komme en konsekvensutredning i forbindelse med ny bosettingsanmodning.

Også tiltak som i følge kommunestyret ikke skal prioriteres i salderingen, kan etter rådmannens oppfatning knyttes direkte eller indirekte til lovpålagte oppgaver. Kommunens ansvar for vanskeligstilte på boligmarkedet er blant annet definert i Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester mv og i Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen, jf BSHP 2016-2019, kap 2. Innen 2018 må to gjenstående prosjektstillinger finansiert av Fylkesmannen være implementert i ordinær drift for at Boligtjenesten skal kunne videreføre sitt arbeid, blant annet overfor flyktninger. Veiledningsprogrammet for minoritetsspråklige foreldre ved Familieteamet har i tillegg til en forebyggende effekt, bl.a. i forhold til kostbare barneverntiltak, en direkte kopling til introduksjonsordningen gjennom føringar fra IMDi og Bufdir. Tiltaket mangler i dag finansiering. Også Kulturretatens igangsatte aktivitet ved Carbon fritidsklubb har en åpenbar forebyggende effekt, i særlig grad overfor enslige mindreårige flyktninger. Tiltaket

«En smak av kunsten», medfinansiert av bl.a. Norsk Kulturråd, er gjennom intensjonsavtalen mellom Etat oppvekst, Etat omsorg og Etat kultur per i dag en integrert del av kommunens introduksjonsprogram, og bidrar i betydelig grad til at programdeltakere har et fulltidsprogram i tråd med introduksjonsordningens lovkrav. Sist, men ikke minst, opplever barnehageområdet allerede ressursknapphet i forhold til behovet for tospråklige assistanse til minoritetsspråklige barn, enten de har flyktning- eller innvandrerbakgrunn. Her er det bokstavelig talt snakk om tidlig innsats. Bortfallet av tilskuddet fra Utdanningsdirektoratet vil være merkbart for etaten. I forhold til tidligere kommunestyrevedtak om prosjektstøtte til Frivilligsentralen for årene 2015-2017, kan vedtatt prioritering være problematisk.

Med utgangspunkt i Formannskapetets og Kommunestyrets vedtak, innstiller rådmannen på følgende budsjettendringer for 2017:

INNTEKTER:	budsjett 2017	prognose 2017	avvik
Integreringstilskudd, ordinært	45 215	49 865	4 650
Integreringstilskudd, EMA	13 840	28 671	14 831
Asyltilskudd *			
Ekstra/skjønn **			
Økte inntekter			19 481
UTGIFTER:			
Introduksjonsordningen	14 438	15 938	- 1 500
Tolketjenester			- 250
Kjøp av tjenester Introprogram			- 100
Helse			- 750
Smittevern			- 350
Bolig og etabl.			- 650
EM - økte utgifter 2017			- 2 831
NAV merutgifter bosetting 2017			- 1 700
NAV historisk etterslep flyktninger			- 2 500
NAV - jobbsjansen egenandel	-	350	- 350
Økte utgifter			- 10 981
Øvrig handlingsrom til saldering av NAV sosialhjelpsutbet. i 2017:			8 500
IKKE PRIORITERT, med bakgrunn i K-styrets vedtak			
Boligtjenesten 1 ÅV, nedtrapping tilskudd			- 750
Frivillighetssentral 0,5 ÅV			- 250
Barnehage Komp. UDIR			- 300
Barn og unge - Foreldreveiledning			- 750
Kultur prosjekt ungdom			- 350
SUM			- 2 400

Tabellen viser hvilke økte inntekter/tilskudd som genereres i 2017 knyttet til kommunestyrets vedtak om bosetting. Forutsetningen for dette vedtaket var i utgangspunktet en nødvendig budsjetttilpasning for berørte etater innenfor rammen av økte tilskudd. Tabellen viser også hvilke tiltak rådmannen finner nødvendig for å gjennomføre dette.

Asyltilskudd (vertskommunekompensasjon og opplæringstilskudd) er ment å dekke faktiske utgifter hos etatene, og er derfor ikke tatt med i tabellen. Mens opplæringstilskuddene har gått til grunnskole og norskopplæring av asylsøkere, har vertskommunekompensasjonen i hovedsak gått til lovpålagte helseundersøkelser. Øremerkede tilskudd til flyktninger med nedsatt funksjonsevne eller atferdsvansker og prosjekttilskudd til Jobbsjanse og Etablereropplæring, er heller ikke tatt med. Det samme gjelder per capita-tilskudd til voksenopplæring, refusjoner fra Bufetat (overgangsordning), tilskudd til alternativ mottaksplass, delingskrav til andre kommuner i forbindelse med flytting, og rammetilskudd for flyktninger som ikke lenger er omfattet av integreringstilskuddsordningen.

Vurdering

Formålet med tilskuddsordningene på integreringsfeltet går fram av statens rundskriv, jf sakstilfang, hvor det i detalj beskrives hva de er ment å dekke. Noen av disse, som helsetilskudd, opplæringstilskudd og støtte til ulike prosjekt, er øremerkede. Integreringstilskuddet er per definisjon et rammetilskudd, men beskrives likevel av KS som et «øremerket rammetilskudd». Stjørdal kommune har opp gjennom årene sørget for en kontinuerlig tjenestetilpasning innenfor rammen av og innretningen på integreringstilskuddet i takt med økende bosetting. Dette har også vært gjenspeilt i Beregningsutvalgets kartlegging på kommunenivå, hvor Stjørdal har deltatt som referansekommune i til sammen 10 år. Kontinuerlig tjenestetilpasning er den mest nærliggende forklaringen på at kommunen har lyktes så bra som den har gjort på integreringsområdet. Regnskapsprognosen for økonomisk sosialhjelp for 2017 viser et reelt etterslep knyttet til målgruppen på 2,5 mill i tillegg til kalkulerte merutgifter i 2017. Etterslepet gjelder i hovedsak flyktninger med lengre botid i kommunen. Rådmannen har funnet inndekning for både etterslep og merutgifter i salderingen.

En av hovedkonklusjonene i rapporten fra arbeidsgruppen i NAV m fl som legges fram parallelt med salderingssaken er at fokuset på forebygging og tidlig innsats må holdes fast og forsterkes. Dette er den sikreste måten å forhindre økende kostnader knyttet til sosialhjelp på lang sikt, heter det i rapporten. Rådmannen mener det viktig å ikke sette det man har oppnådd på spill, og vil tilstrebe å finne rom for styrking av forebyggende tiltak i forbindelse med framtidige bosettingssaker.

På bakgrunn av statens prognoser for 2018, hvor man kan forvente en bosetting på nivå med kommunestyrets vedtatte måltall for 2015 (45 personer) og mulighet for full stans i bosettingen av enslige mindreårige, er rådmannen tilbakeholden med å finansiere opp NAV sosialhjelp tilsvarende handlingsrommet for 2017 i budsjett for 2018 og økonomiplanperioden 2018 – 2021. Her vil det i et lengre perspektiv være behov for både å komme budsjettmessig à jour og å få ned kostnadene. Mens det for det ordinære integreringstilskuddet vil være snakk om en utflating på grunn av store år 2-5 kull og ankomster av familiegjenforente, er det på enslig mindreårig-området sannsynlig med en betydelig nedgang allerede fra neste år. Rådmannen kommer tilbake til inntektsforventninger og ressursbehov når ny bosettingsanmodning og eventuelle plantall fra IMDi foreligger.